

Möten och minnen från prästgården

”Si äpplar!” utbrast min storasyster Britta – van vid leksandsdialekten – när hon klättrat ner från flyttlasset. Hon skyndade fram till det ännu daggvåta trädet och sträckte sig upp mot dess blekgula, halvt genomskinliga frukter. Hon nådde inte upp, men hennes ansikte sken som förklarar. Vi hade hamnat i Paradiset!

I det karga Västerdalarna som vi kom ifrån fanns inga äppelträd. Framför den lilla ensliga prästgården i Gävunda på Vanåns strand låg bara en naken grusplan med staket och grind utåt en smal landsväg. På andra sidan vägen utbreddes sig en gles och låg tallskog över fält av vitmossa.

Far hade halvtannat år varit präst i Venjans pastorat, närmare bestämt Söromsjöns kapellförsamling, men nu hade han blivit kyrkoherde på Sollerön och flyttat dit med sin fru Maria, fyra barn och trotjänarinnan Hanna.

Solleröjorden var bördig med frodiga lindor och sädesåkrar. Vägarna var alléer mellan äppelträd, och i trädgårdarna växte även körsbär, päron och plommon. Här bodde småbrukare som odlade jorden och fiskade i Siljan under den ljusa årstiden och drog till skogs och högg timmer under vintern. Deras boningar var grå eller röda timmergårdar inhägnade av stall, fjös (lagårdar), härbren och lador. De hade häst, kor, kalvar, får, grisar och höns. Om sommaren vistades kvinnfolken med boskapen i fäbodarna på fastlandet.

På ön fanns därtill skomakare, snickare, båtbyggare, målare, urmakare, smeder, reparatörer, skogvaktare, skraddare, pigor, städerskor, sömmerskor, dödgrävare, ringare, rörmokare, murare, handelsmän, expediter, kaféägare, en telefonist, en poststationsföreståndare, fotografer, två kyrkvårdar, en kyrkvaktmästare, en klockare, en missionspastor, chaufförer med egen bil, lastbilsägare, ett par bussägare, en länsman, ett länsmansbiträde, en fjärdingsman, en nämndeman, en bagare, en trädgårdsmästare, en barnmorska, en sjuksköterska och en föreståndare för en fiskodling. Det fanns också småskollärarinnor och folkskollärare. Och en präst.

Den ståtliga vita kyrkan reste sig mitt på ön i byn Häradsarvet. Prästgården låg nordväst om den, på andra sidan landsvägen. Det var en präktig röd timmerbyggnad med vildvinsomslingrad veranda kring stora ingången. Ovanför låg en glasveranda. Längst ut till vänster fanns en utbyggnad i tegel som innehöll kyrkoarkivet. Köksingången var åt norr, på motsatta gaveln. Någon balkong över den fanns inte på den tiden. Till köksfarstun tog man sig både från öster och väster på två trappor, omgärdade av röda kryssräcken, som förenades på farstubron.

Pastorsexpeditionen låg i södra delen. Ett stort tungt skrivbord stod med kortsidan ut från södra fönstret och hade framför sig på långsidan en hörgryggad stol med en tunn dyna på sätet. Skrivunderlägg, stålpennor och bläckhorn fanns mitt på bordet och på ett hörn tronade en gammal skrivmaskin av märket Remington. Längs två av väggarna stod brunmålade träsoffor, där gubbarna i kyrkorådet och skolstyrelsen satt under sina sammanträden. Ovanför sofforna hängde fotografier av kyrkor och konfirmander. Tapetens mönster gick i gråblått, tror jag. Kakelugnsvrån härbärgerade en vitmaljerad spottkopp, som jag inte hört att någon använde. Österfönstret, framför vilket stod ett litet bord med kyrkliga skrifter, flankerades till vänster av ett brunt kassakåp och till höger av en bokhylla. Till vänster om söderfönstret stod en högre dokumenthylla med kyrkböcker och blanketter och till höger ledde en massiv järndörr in till arkivet. Man öppnade den med möda och när man stängde den, lät den höra en stilla suck. Inne i arkivet luktade det på ett särskilt sätt: en torr doft av murbruk och gamla papper, gammalt bläck och en svag arom av nattvardsvin. Här förvarades Sollerö församlings brudkrona, som brudarna kom och lånade före vigseln. Det var en mycket vacker mässingskrona med dallrande löv. En utsocknes brud uttryckte en gång sitt missnöje med att kronan inte var av guld. Jag teg men mönstrade henne med iskallt förakt.

Från expeditionen gick en dörr västerut till Kafferummet, så kallat för att gäster där bjöds på kaffe. Men det var också Fars privata arbetsrum med ett litet skrivbord, där han om lördagarna skrev sin predikan. Där hade han också sina bokhyllor och sin gungstol. Framför en ottoman med brokigt överkast i rött och grönt stod ett lustigt bord med triangulära skivor som hängde ner som en duk. De kunde fällas upp. På väggarna satt litografier inom glas och ram samt ytterligare foton på Fars konfirmandklasser. Det hände, att personer som kom resande och skulle föreläsa i t ex Ordenshuset fick övernatta på ottomanen. Särskilt minns jag en äldre glasögonprydd dam som hette Ester Lutteman.

I Kafferummet vigdes också sådana par som inte önskade kyrkvigsel. Ett litet bord med vit duk och tända ljus framför kakelugnen fungerade då som altare. Ett par låga pallar klädda med röd sammet ställdes nedanför bordet. På dem skulle paret knäböja. Det sas att det spökade i Kafferummet, men för mig vid fem års ålder betydde det här rummet tvärtom hela familjens tillflykt och räddning undan det

Onda. Det Onda var i min föreställning de två rövarna som korsfästes tillsammans med Jesus. Tänk om de där männen kom för att ta oss! Men då skulle det gå så här, tänkte jag triumferande: De svarta missdådarna bryter sig in i tamburen, smyger genom den mörka Salen och fram mot Kafferummet där de förstår (hur de nu kan det?) att vi befinner oss. De knuffar upp dörren men stannar förbluffade på tröskeln. Hela rummet strålar av ljus. Allra innerst på ottomanen sitter lillebror Olof, så jag, Erik och Britta. Sen Mor och Far. Bredvid Far sitter Jesus och bredvid Jesus Gud. Allra ytterst sitter hela änglaskaran! Och då vänder rövarna på klacken och rusar ut fortare än kvickt.

Kyrkoherde Ruben Daniels och prästfrun Maria Daniels

Mitt i bottenvåningen låg Salen med två västerfönster utåt en stor fruktträdgård. Kring fönstren hängde Mors hemvävda linnegardiner med tvärränder i rosa och ljust blått. De byttes aldrig ut, togs emellanåt bara ner och tvättades, stärktes och ströks varsamt. Möblemanget var bondrokoko i svart ek: bord, stolar, buffé, serveringsbord och linneskåp med svängda ben. Stolsitsarna var stoppade och klädda i något mörkblått, smånotttrigt, läderartat material. Två av stolarna var litet större än de andra och hade karmar. Mitt i taket, över bordet, som kunde förlängas, hängde en flerarmad lampa med rök- och persikofärgade porslinskupor. På golvet, som

var belagt med en mörkrutad korkmatta, låg fyra sandfärgade ripsmattor med vinröda tvärränder så att de bildade som ett gatukvarter kring bordet. Kakelugnen, fyrkantig och med fris, lyste vit mot den gyllenbruna tapeten. I kakelugnsvrån satt Far varje år och läste julevangeliet. Över serveringsbordet hängde en väggklocka, vars eftertänksamma slag föregicks av ett väsande surr.

Om julen var Salen som vackrast. Julgranen glimmade och långbordet var prytt med nymanglad vit duk och ljusstakar. Där samlades efter julottan folk till kyrkkaffe: Bond Jöns, Svarv Lars, Spögubben, Sar Hilda, Melin och andra. Kvällen innan, på julaftonen, hade förstås Tomten bultat på dörren till Salen. En klädkorg full med julklappar baxade han in. Jag minns mycket väl när jag upptäckte att Jultomten och Far var samma person. Mina ögon var i jämnhöjd med Tomtens vänsterhand, och vad får jag se där om inte Fars vigselring! Jag beslöt att lojalt hålla tyst för all framtid.

På trettitalet hade vi inget piano men däremot en orgel som också hörde hemma i Salen. Britta lärde sig spela på den, och jag skulle gå i hennes fotspår. Men jag var föga trakterad av notläsning, så läraren, kantor Thorell, fick ingen glädje av mig. Lika sviken blev han av mig en gång långt tidigare då Far och Mor var bortresta. Pigan (var det Gerda från Bockgården?) hade ställt fram ärtsoppa på köksbordet. Jag avskydde ärtsoppa och tänkte inte äta upp min portion. Då kom Thorell. Han drog fram en stol och satte sig bredvid mig, fyllde resolut skeden och och förde den till min mun. Hur länge satt han där? En evighet! Men han fick ge sig. Jag var ett envist barn. Det var klandervärt på den tiden.

Thorell var annars en snäll farbror. Han hade en vit bil med sufflett och baklucka, där passagerare fick sitta på en stoppad läderdyna. Jag minns hur roligt det var att åka i den där luckan en gång när han skjutsade oss barn från Leksand till Sollerön.

Mellan Salen och köket låg ett litet serveringsrum inkilat. Men där förvarades inte finare porslin och uppläggningsfat – de rymdes i buffén - utan allt möjligt annat krafs. Mor hängde t ex veckotvätt där i värmen från kökets spismur.

Köket, i husets nordöstra del, hade en järnspis som enligt ugnsluckan hette Munktell. På yttersidan satt en kranförsedd varmvattenreservoar i koppar. Matoset fångades upp av en ljusmålad plåtkåpa mot vilken kastrullocken lutade sig. Spisen stod i kökets sydvästra hörn. Till vänster om den ledde en dörr ut till tamburen, en annan ledde till ett litet skafferi som hade ett snedspröjsat fönster mot öster. Ovanför dessa dörrar satt en lång hylla där Mor hade alla sina kopparkastruller med botten upp. Som alla andra hyllor i köket pryddes den av vita virkade kantremсор med blå bård.

Mitt på östra väggen fanns ett stort fönster med vit gardinkappa och vita fördragsgardiner broderade med blå och röda fyrkanter. Till vänster därom stod en brun

Prästfrun kommer med en tårta. fr.v. Erik och Märta Thorell, Ruben.

skänk och framför fönstret ett bastant bord klätt med vit vaxduk. Sex bruna pinnstolar stod runtom. Det fanns också ett par gula rygglösa stolar, som Lindgren snickrat och Halvarsson fernissat. Far kallade dem skämtsamt taburetter.

På en sådan "taburet" satt jag en hel julotta. Jag hade haft min vanliga örvärk på hösten och Mor hade som tröst velat ge mig en extra fin julklapp: en dockvagn! Jag var så till mig över den där vagnen, att jag omöjligt kunde lämna den och dockan för att gå till kyrkan. De andra travade iväg. Själv satte jag mig vid köksbordet med dockan i vagnen tätt intill. Hela prästgården var upplyst, det brann stearinljus i alla fönster - till och med på vinden. Girlanger hängde i taken. De gick från hörn till hörn och korsades i mitten. I köket var de röda och gröna. På bordet hade Mor dukat fram skinka, leverpastej, smör och den goda upplandskubben, som hon till varje jul gräddade i en särskild kastrull ovanpå spisen. Framför mig hade jag en tallrik med risgrynsgröt och mjölk. Jag kunde strö på socker och kanel efter behag.

Men ingenting åt jag, och dockvagnen rörde jag inte. All julens härlighet försvann i en isande skräck. För plötsligt hörde jag hur någon började skriva på Fars skrivmaskin inne på expeditionen. Jag visste ju att Far och alla de andra var i julottan, så någon av dem kunde det . inte vara. Trots att lamporna var tända, vågade jag inte gå genom tamburen och fram till den halvöppna dörren in till expeditionen för att se efter vem det var. Benen var som förlamade. Jag satt tyst som en mus med händerna för öronen. Efter en oändlig tid stampade det ute på verandan och ytterdörren gick upp. Nu var föräldrar och syskon hemma - vilken lättnad!

Men inte kunde jag tala om för dem att det hade spökat på julmorgonen. De skulle inte ha trott mig.

På norra köksväggen fanns en stor och en liten dörr. Den stora ledde ut till köksfarstun, där vedkorgarna stod. Den lilla dörren gick till stora skafferiet, som uppe under taket hade en rad fönster åt norr. Här stod längs västra väggen en korkmattsklädd bänk med hyllor under. Smalare hyllor bekläddes övre delen av alla väggar. På bänken rymdes Mors baktbord med vetebröd under vita dukar. Intill stod det stora emaljerade mjölkfatet, där grädden skummades av från de fem liter mjölk, som varje kväll hämtades i Tomtgården. (Jag tror dock att mjölken de allra första åren kom från Storangården.) För övrigt fanns i detta skafferi sockerkakor och mjuka pepparkakor under sina fornar, burkar med spritsar eller brysselkex, korv, kött och fläsk, sillkaggar, damejeanner med svagdricka från Insjöns bryggeri, en konserveringsapparat, passervagga, sildukar, stora träselevar, höganäskrukor med lingonsylt.

Prästfamiljens mat var enkel husmanskost: Havregrynsgröt på morgonen, till frukost glödstekt sill eller sill med löksås, till middag rotmos eller makaroner och falukorv, eller kålsoppa, eller ärter och pannkaka. Jag tyckte att kålsoppa var en prövning, för att inte tala om palt med vit sås och fläsk. Den där vitbruna paltröran åt däremot Olof med stor förtjusning. Själv valde jag läckerheter som potatis mosad i sås, eller plättar och sylt. På söndagen fick man godare mat än annars. Det började redan på morgonen, då det serverades ett kokt ägg med smörgås i stället för den förhatliga havregrynsgröten. Till middag vankades det visserligen ibland pepparrotskött eller kåldolmar, men lika ofta köttbullar, som Mor var expert på. Efterrätten, som man slapp om man ville, kunde bestå av katrinplommonkräm med grädde. Måltidsdrycken var vatten eller mjölk. De stora drack svagdricka. Vin och starka drycker var bannlysta.

Nu till det lilla skafferiet! Det var fyllt av morgonsol. På hyllorna fanns spisbröd, skorpor, kex, mjöl, gryn samt en stor rund kopparfärgad bleckburk med pepparkakshjärtan, vilka förutom vetebröd var Mors ständiga traktering till alla besökande. På vintern förvarades också smör och margarin här, för att det inte skulle bli för hårt.

Det hemkärnade smöret brukade levereras direkt in i köket av en svarthårig man från Bodarna. Jag har glömt vad han hette – kan det ha varit Sörbu? – men jag minns hur han såg ut. Pannan var vit och mild som en ost och kinderna friskt röda. Smöret var säkert det allra yppersta, men jag som var liten fann det för salt. En gång hade jag följt Birgit Nordahl hem – de bodde nedanför skogvaktar Israelssons – och familjen satte sig till bords. Dom bredde margarin på spisbrödet! Å vad jag ”snålades”! Jag skyndade mig hem, smög in i lilla skafferiet med en sked och gick löst på ett margarinpaket. Det smakade himmelskt. Utan bröd. Till höger om dör-

ren ut till farstun stod en liten brun träbänk där besökande som gick köksvägen brukade slå sig ner. Alla mina kamrater satt på den bänken. På en krok bredvid den hängde min kapp. Jag minns en kväll då det var Andersmäss och utklädda andes-mässkallar, eller figubbar som Mor kallade dem, kom klampande i farstun och bultade på dörren.

Jag var väl inte mer än fem år, men jag fångades så av dessa fantastiska figurer, att när de hade givit sig av med pepparkakorna de fått, rusade jag till kroken för att ta på mig kappan och följa efter dem ut i det lockande mörkret. Men jag hölls tillbaka. Vilken besvikelse! Att inte släppas ut till friheten, till Äventyret...

Jag dröjer mig kvar litet till i köket. En viktig arbetsplats var diskbänken. Den upptog halva västra väggen och hade vask och bevingad kallvattenkran. Ett emaljerat kar för såpa satt på en spik över vasken. Varmvatten togs från reservoaren vid spisen. Man diskade i en förtent kopparbalja och sköljde i en mindre bunke. Allt torkades med handduk. Inbyggda skåp satt under diskbänken. I ett stod slaskhinken, i ett annat grytor och i ett tredje hammare, hovtång, spik och krok. Någonstans hade väl här också knivar och förskärare sin plats, men jag undrar om inte matbesticken till en början låg i lilla skafferiet. Mellan skåpen fanns en utsvängbar vedlår som var full med björkved. Över diskbänken satt skåp för vardagsporcelain och glas samt för kaffe, te och Mazetti ögoncacao. En blå kaffekvarn stod där och kom flitigt till användning. På trettitalet var de här skåpen raka och vackra och hade dörrar som stängdes med ett metallstycke som vreds ner i ett fäste. Sedan byttes de ut mot ”moderna” snedskåp med skjutdörrar.

Saltet hade en egen vrå i ett blåvitt porslinskar intill spisen. Mellan spisen och diskbänken ledde en dörr in till kammaren. Eftersom kökets enda fönster vette åt öster var det om eftermiddagen inte så ljus därinne, men litet sol strömmade ändå in från kammaren och lyste upp den bruna korkmattan. Korkmattan ja! Tillsammans med husets övriga korkmattor fernissades den varje sensommar av Halvarsson. Det behövdes nog. Den var yttervärldens torg för oss barn. Den beträddes av ung och gammal. Folk som ville träffa ”Ruben” tog inte alltid stora ingången utan knackade på köksdörren. En höstdag – jag kunde väl vara fyra år – kom jag in i köket. Det satt en gubbe vid bordet och drack kaffe, svartmusikig och i mörk vadmal från topp till tå. Mor stod vid spisen och rörde i någon gryta. Jag drog henne försiktigt i förklädet och viskade medan jag stirrade på gubben: ”Mor, är det den där som Far ska begrava i dag?”

Nu går vi in i Kammaren. Den har ett fönster åt väster, åt fruktträdgården, och ett åt norr. Möblemanget är enkelt. Jag skäms för det när jag växer till i ålder och fåfånga. En gång är Sol Birgit och några andra barn i Kammarn och då utbrister hon förvånad: ”Å i så ment att ä va så fint båti prästgardn!” Förödmjukad säger jag ingenting, men jag förstår henne!

Under den frostvita glaslampan med grön pärlfrans stod mitt i rummet ett rangligt nött klaffbord - klaffarna var alltid uppfällda - med fyra pinnstolar omkring. När Thorell var ny som kantor och hans syster Ruth ännu inte flyttat till Sollerön för att hushålla för honom, åt han i prästgården och då alltid här. Mor tyckte nog att köket inte dög. Han brukade få omelett. Kring detta bord satt vi barn ibland och förlustade oss med Svenska fåglar. Det var en kortlek som Far hade köpt åt oss och som beredde oss stort nöje. Syskonen Byrén var ofta med: Britta, Sune, Ejnar och David. De kom från Gävle men tillbringade ferierna hos morbrodern Dunder Karl. En jul bodde där också Gull och Kerstin Hultman, döttrar i en stockholmsfamilj där fru Byréns syster Frida arbetade. Stockholmare var något särdeles fint och märkvärdigt, förstod vi. Men om de var mer slängda än vi andra i Svenska fåglar vet jag inte.

Till vänster om Kammarens västerfönster stod en mörkbrun pinnsoffa med lock. En annan ljusare soffa utan lock men med trådbotten stod under fönstret på norra väggen. Det var framför den soffan jag stod på knä 1935, när drottning Astrid av Belgien hade omkommit och jag (5 år!) var förkrossad av sorg. Framför mig låg Stockholmstidningen uppslagen med bild på den döda i kistan. Sommartid dracks

Sommartid dracks kyrkkaffet ute i det fria. Fr.v. John Persson, Bror Moen, Anders Lundén, Hulda Nilsson, Ruth Thorell, Ingeborg Moen, Maria Daniels, Erik Daniels, Siri Åsberg, Pell Karin Eriksson och Ruben Daniels. Foto från 1935 då sockenstugan alltjämt stod kvar framför Konsum.

kyrkkaffet ute i det fria. Fr.v. John Persson, Bror Moen, Anders Lundén, Hulda Nilsson, Ruth Thorell, Ingeborg Moen, Maria Daniels, Erik Daniels, Siri Åsberg, Pell Karin Eriksson och Ruben Daniels. Foto från 1935 då sockenstugan alltjämt stod kvar framför Konsum. Ansiktet så vitt, håret så svart, de slutna ögonen, bandet som var spänt runt hakan. Sven Jerring hade rapporterat från jordfästningen i Bryssel, vilket jag lyssnat till hemma hos Astrid Björkqvist - vi hade ju ingen radio. Jag minns ljudet av Leopolds tunga steg på kyrkans stengolv.

Strax till höger om västerfönstret stod Mors Singer, som kunde fällas ner i ett bord. De första åren hade den haft sin plats uppe i en av sängkamrarna. Då kunde jag en tidig morgon vakna av milt och fridfullt knatter: Månte Anna satt där och sydde kläder åt oss barn.

När Singern kom ner i Kammarn fick jag min dockvrå till höger om den. På motsatta väggen, bakom dörren till köket, fanns ett enkelt tvättbord med porslinsfat och kanna och i vrån till vänster därom en dörr som gick till en kall skrub, där förutom diverse kläder innanfönster, fönstervadd och klisterremсор förvarades. Varje vår och höst var det storrengöring och innanfönstren togs ur eller sattes in. Ättikdoften svävade genom prästgården. Det svåraste var förstås när sotarn kom. Jag tror han hette Åhman och bodde i Ryssa. Det dråsade ner sot genom skorstenspiporna. Att få rent efteråt! Vi hade extrahjälp till de där stora manövrerna. Särskilt minns jag Brav Johanna, stor, glad och ruschig.

På tal om tvättbordet bakom dörren minns jag en het sommardag då Frälsningsarmén i Mora hade gjort en utflykt med Engelbrekt till Sollerön. De kom till Prästgården och slog sig ner som en hop granna fjärilar på gårdsplanen. Stiligast var kaptenen, som hette Sandberg, och allra vackrast hans unga fru. Troligen blev det förutom kaffedrickning också lekar, ”Sista paret ut” och sådant, för kapten Sandberg blev så varm och svettig i sin uniform att han gick in i köket till Mor och undrade om han inte kunde få en kall avrivning. Då visade Mor in honom bakom dörren i kammarn, där han fick ta av sig jacka och skjorta. Så hällde hon kallt vatten i tvättfatet, doppade en handduk däri och baddade honom på ryggen. Jag stod och tittade förundrad på detta som jag för första gången hörde talas om: ”Kall Avrivning!

Men det var inte det enda sällsamma som hände den där eftermiddagen. Jag hade min kamrat Astrid hos mig och vi två fick sitta på en filt i gräset och dricka saft tillsammans med fru Sandberg. Vi kände oss utomordentligt hedrade. Då hände något oerhört! Den undersköna fru Sandberg pruttade till! Varken Astrid eller jag rörde en min. Det här var ju ingen vanlig prosaisk prutt som vi barn kunde ge ifrån oss utan en tillåten, ja rent av religiös prutt, som man naturligtvis måste tillåta. Fru Sandberg log bara sitt allra mest betvingande leende mot oss, och Astrid och jag gömde lojalt episoden i vårt hjärta.

Det var inte enda gången kapten Sandberg lyckliggjorde Sollerön. En gång kom han och visade film i kyrkan. Jag tror den hette "Konungarnas konung" och handlade om Jesu liv och döden på korset. Kyrkan var full med folk som andlöst följde den surrende projektionen på filmduken, som gillrats upp framme i koret. Självt tyckte jag att detta var det starkaste jag någonsin varit med om. När folkmassan välldes ut ur kyrkan, stod kapten Sandberg lutad mot en av de bakersta bänkarna och tittade milt sammetsögt men ändå strängt på de förbipasserande. Det var som om han ville säga till oss: "Gå nu hem och lev som vanligt om ni kan!"

Åter in i den soliga kammaren! Tapeterna var tvärstrimmigt mönstrade i ljusgrönt och ockra. Till höger om dörren till köket reste sig en vit kakelugn med gula mässingsluckor, och bredvid den dolde en tapetklädd dörr ett inbyggt linneskåp, där lakan, örngott, handdukar med mera låg i prydliga rader. På trettitalet var örngottsbanden krusade.

Mangeln står en trappa upp i den med grön och vit pärlspont klädda hallen. För att komma dit måste vi först gå ut i tamburen, även den pärlspontad i grönt och vitt. Den är smal och sträcker sig i nord-sydlig riktning. Golvet har liksom pastorexpeditionen en mörkgrön korkmatta, som imiterar de snedställda stavarna i ett parkett-

Ute på prästgårdens gröna gräsmatta pågick ofta olika lekar. Här är Maria Daniels passagerare i en hemsnickrad båt tillsammans med barnen Olof och Britta. Foto omkring 1938.

golv. (Köket har samma slags matta, fast brun.) I hörnet bredvid dörren till expeditionen står en hög, svart, krenelerad gjutjärnskamin, som sprakar vintern igenom. Utgången till verandan består av ”döbattanger”, två dörrhalvor. De är vita och krönta av små spröjsade fönster. Till vänster därom står en stol och ett litet klumpigt träbord med en hemvävd vepa på. Intill hänger under trappan en röd strutformad brandspruta samt en ytterligt liten spegel. Under trappan finns också en dörr, som är kamouflerad i pärlsponten och går till en skrub, där julgransfot och tomtemask bidar sin tid. På väggen mitt emot finns en vit tvådelad dörr, som leder in till Salen, och till höger om den sitter en lång hylla med hattpinnar och krokare för ytterkläder. När det kommer främmande, luktar det ”fint” av alla rockar och pälsar: cigarr, parfym! Mor och Far luktar bara Florodoltvål och Aquavera. Nej, Mors händer luktar förstås också Sprit, Glycerin och Rosenvatten - så står det på den där lilla flaskan som innehåller hennes enda skönhetsmedel, och som håller hennes händer mjuka trots deras trägna kontakt med lut och skurpulver.

Trappan upp till hallen, fint infogad med ett vitspjälrat räcke, börjar vid dörren till serveringsrummet och svänger sedan till höger längs östra väggen förbi ett litet spröjsat fönster. De brunmålade trappstegen täcks på mitten av en trasmatta, fasthållen av järntenar instuckna i runda märlor. Man kunde springa tyst och snabbt i den trappan! Utom när Britta och jag i tonåren hade varit på dans någon sommarkväll och kom sent hem. Då ville fjärde och femte trappstegen gärna knaka. Vi bemästrade hindret genom att krypa på alla fyra uppför trappan.

Upp i hallen, strax till vänster om trappan, var dörren till glasverandan. Ingen var där vintertid – utom en del av äppelskörden, som höll sig bra där i kylan. Men sommartid! Jag önskar jag kunde återge atmosfären i detta underbara rum när de många pelargonerna blommade och spred sin fina doft i den torra men ändå friska luften! Det renskurade vita trägolvet kändes varmt mot nakna fotsulor. Morgonsolen strömmade in genom fönstren. Enkla träbänkar stod i vinkel vid ett avlångt bord. Lindgren hade snickrat möblerna och Halvarsson hade fernissat dem – samma sort som ”taburetterna” i köket. Här dracks kaffe och hit smög man sig med bok eller ritblock. Här läste Britta franska med Astrid Björkqvist en sommar.

En annan dörr i hallen ledde till Salongen. Salongen? Ja, det var det namn mina fattiga föräldrar vid ankomsten skämtsamt ironiskt gav åt detta det största rummet i prästgården.

Någon elegant inredning kunde det inte bli tal om, och rummet förblev allt framgent mycket sparsamt möblerat. Det upptog hela södra gavelsidan och hade fyra fönster: ett åt öster, två åt söder och ett åt väster. Här fanns samma slags vita skurgolv som i glasverandan. Jag har det i smärtsamt minne!

Det hände att Mor och Far om sommaren härbärgerade gäster här. Oftast var det prästfolk från olika håll i landet. Ibland hade de barn med sig. En kväll lekte vi

tillsammans. Vi sprang barfota runt det avlånga bockbordet som stod mitt i rummet. Jag sprang så olyckligt att en tjock träflisa rände in i foten. Naturligtvis gav jag hals, men jag skrek ännu mer sedan jag burits in i sängkammaren och lagts på Mors säng, där jag hölls fast medan Far beväpnad med en morakniv skar ut flisan.

Tapeterna i Salongen var var gyllenbruna och liknade dem i Salen på nedre botten. Ett stort gammalt dalaskåp stod på snedden i sydvästra hörnet. Vita stärkta spetsgardiner inramade en underbar utsikt över Gesundaberget och de andra blå höjderna kring Siljan. En fyrkantig vit kakelugn på motsatta väggen eldades om vintern bara i undantagsfall, till exempel när Kyrkliga arbetskretsen hade möte i Prästgården. Då surrade Salongen av spinnrockar. Far stod någonstans bland alla dessa kelingär(fruar) och läste högt Axel Hambraeus' berättelser. Nere i Salen stod koppar framdukade och hela huset doftade kaffe.

Från Salongen fanns till vänster om kakelugnen en dörr till ett rum som kallades Dalarummet. Där var möblerna målade med dalakrus. De två fönstren vette mot fruktträdgården. På motsatta väggen stod en smal hörnbänk med mycket höga ryggstycken, spända med hemvävt rosengångsmönstrat linnetyg och krönta av en brun hylla på vilken dalahästar och andra slöjdade föremål radade upp sig. Bänkens dynor var klädda med blått ylletyg och verkade vara stoppade med krollsplint. Ett avlångt mörkbrunt bord med vågigt svarvade ben stod framför detta åbäke till sittplats, som var utomordentligt obekvämt. Jag kan inte minnas att vi någonsin satt i detta hörn eller att vi bjöd främmande att slå sig ner där. Men rummet kunde ändå fungera som gästrum, eftersom det rymde en turistsäng och en lavoar. Då tändes vintertid en brasa i den runda bruna kakelugnen. Det hände att faster Karin från Rättvik bodde här när hon kom på besök - hon som lärde mig hur man skalar en apelsin, inte med fingrarna utan med fruktkniv, så att skalet bildar en stjärna. En sådan fin faster var jag nog ensam om att ha! Det var långt innan ledgångsreumatismen ohjälpligt krökte hennes fingrar och låste fast hennes ensamma öde vid säng och stol i barndomshemmet.

Präst Kisti

Fortsättning i kommande Sool-Öen.